

רע"פ 372/17 - עבדאללה ח'ורי נגד מדינת ישראל, ע. ח'ורי משאבי אנוש בע"מ, עאדל חב' לעבודות טייח ושיפוצים בע"מ, עאדל ח'ורי

בית המשפט העליון
רע"פ 372/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: עבדאללה ח'ורי

נגד

המשיבה: 1. מדינת ישראל
משיבים פורמליים: 2. ע. ח'ורי משאבי אנוש בע"מ
3. עאדל חב' לעבודות טייח ושיפוצים בע"מ
4. עאדל ח'ורי

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי בנצרת, מיום 13.12.2016, בע"פ
26235-07-16, שניתן על ידי כב' השופטים: א' הלמן -
סג"נ; י' שיטרית; ו-ס' דבור

בשם המבקש: עו"ד איהאב אסעד

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטים: א' הלמן - סג"נ; י' שיטרית; ו-ס' דבור), בע"פ 26235-07-16, מיום 13.12.2016. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום בנצרת (כ' השופט א' נעמן), בת"פ 41264-11-10, מיום 15.3.2016, ועל גזר הדין, מיום 14.6.2016.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש, ונגד שלושה נאשמים נוספים, הוגש כתב אישום, המייחס להם ביצוע עבירות מס. הנאשמים הנוספים שנמנו בכתב האישום, הינם: המשיב 4, עאדל ח'ורי, בן דודו של המבקש (להלן: עאדל); המשיבה 2, חברת

עמוד 1

"ע. ח'ורי משאבי אנוש בע"מ", אשר תחום עיסוקה הוא מתן שירותי כוח אדם, שנמצאת בבעלותו הבלעדית של המבקש, ונטען כי המבקש ועאדל שימשו כמנהלה הפעילים (להלן: החברה); והמשיבה 3, "עאדל חב' לעבודות טייח ושיפוצים בע"מ", חברה שעיסוקה בענף הקבלנות, ועאדל היה בעליה הרשום ומנהלה הפעיל (להלן: חברת עאדל שיפוצים). יצוין, כי כתב האישום כלל שלושה אישומים שונים, ואולם, האישום הרלוונטי לעניינו של המבקש הוא האישום הראשון בלבד.

מעובדות האישום הראשון עולה, כי בתקופה שבין ינואר 2007 למאי 2008, ניכו המבקש ועאדל מס תשומות בסכום כולל של 1,274,707 ₪, במסגרת שישה-עשר דו"חות מע"מ תקופתיים של החברה, מבלי שהיו בדיהם מסמכים כנדרש. זאת, במטרה להגדיל את הוצאות החברה ולהתחמק מתשלום מס. בנוסף, נטען כי המבקש ועאדל השמיטו מן הדו"ח התקופתי של החברה, לחודש אפריל 2008, הכנסה בסך 200,000 ₪, אשר התקבלה בעקבות עסקה שערכה החברה עם חברת "מטאניס מיכאל חברה לבנין ועבודות אבן בע"מ", שסכום המס הנובע ממנה הוא בסך 31,000 ₪, לכל הפחות.

בגין המעשים האמורים, יוחסו למבקש, לעאדל, ולחברה, עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך, לפי סעיף 117(ב)(5) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ) (16 עבירות); ומסירת דו"ח הכולל ידיעה כוזבת, לפי סעיף 117(ב)(1) לחוק מע"מ.

3. ביום 15.3.2016, נתן בית משפט השלום את הכרעת דינו, במסגרתה הרשיע את המבקש, ואת יתר הנאשמים, בכל העבירות שיוחסו להם בכתב האישום. בעניינו של המבקש, בחן בית משפט השלום, תחילה, את השאלה האם המבקש שימש כמנהלה הפעיל של החברה. בית משפט השלום עמד על המבחנים שנקבעו בפסיקה לעניין זה, ובהם הקביעה כי "מנהל פעיל" הוא מנהל שיש לו שליטה ופיקוח על התחום שבו בוצעה העבירה (ת"פ (מחוזי י-ם) 366/04 מדינת ישראל נ' בידרמן (20.1.2010)). לאחר שבית משפט השלום נתן את דעתו למכלול חומר הראיות אשר הוצג בפניו, ואף הצביע על סתירות בעדויותיהם של המבקש ועאדל, קבע בית משפט השלום, כי המבקש הוא מי שהקים את החברה; מי ש"גייס לקוחות (לפחות בהתחלה)" לטובת החברה; מי שפתח את חשבון הבנק של החברה; ומי ששימש כבעל הגישה היחידי לחשבון האמור, ומורשה החתימה הבלעדי בו. עוד קבע בית משפט השלום, כי במסגרת תפקידו, הוציא המבקש כספים לטובת פעילותה השוטפת של החברה, ולעיתים אף השתמש בחשבון הפרטי לצורך כך; כי המבקש לקח חלק פעיל בתשלום משכורותיהם של העובדים; כי הוא "היה מודע לחובות החברה כלפי רשויות המע"מ ואף פיקח במידה זו או אחרת על ביצוען"; וכי לעיתים אף טיפל המבקש "בענייני המס בעצמו". לאור זאת, הטעים בית משפט השלום, כי למבקש הייתה מידת שליטה מספקת על התנהלותה של החברה, וכי עמדו לרשותו "אמצעי הפיקוח הקשורים לעבירות הרלוונטיות" והוא "אף עשה בהם שימוש הלכה למעשה".

בהמשך, התייחס בית משפט השלום לטענת ההגנה, לפיה "היה על התביעה לשחזר" את "החומר החשבונאי" של שתי החברות, שאבד לטענתה, "ומשלא עשתה כן [התביעה], הרי שלא עמדה בנטל הוכחה המוטל עליה". בית משפט השלום נתן את דעתו, בהקשר זה, לבעייתיות הגלומה בגרסאות שמסרו המבקש ועאדל, לגבי אובדן החומר החשבונאי; להתחמקותם של השניים ממסירת החומר האמור, מלכתחילה; לעובדה כי השניים משכו זמן, ונמנעו מלהתייצב לחלק מהחקירות; להיעדרו של שיתוף פעולה מצד השניים עם גורמי החקירה; ועוד. לאור כל אלו, קבע בית המשפט, כי "לא ניתן לקבל את הסבריהם הדחוקים של הנאשמים בעניין אובדן החומר החשבונאי".

אשר ליסוד הנפשי הנדרש, לשם הרשעתו של נאשם בעבירות לפי סעיף 117(ב) לחוק מע"מ, עמד בית משפט השלום על הפסיקה הנוהגת, לפיה יש להצביע על מטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס. ואולם, הבהיר בית משפט השלום, כי "די בקיומו של יסוד נפשי של מודעות למעשה ולקיום הנסיבות הבלתי חוקיות, ואילו את המטרה להתחמק ממס ניתן ללמוד מהראיות הנסיבתיות וממעשים חיצוניים של הנישום" (אהרון נמדר מס ערך מוסף, כרך ב 919 (מהדורה חמישית, 2013) (להלן: נמדר); ע"פ 5783/12 גלם נ' מדינת ישראל, פסקה 97 (11.9.2014) (להלן: עניין גלם)). לאור "מכלול התשתית הראייתית", אשר הונחה בפניו של בית משפט השלום, ולנוכח התרשמותו של בית המשפט בדבר (אי) מהימנות גרסאותיהם של המבקש ועאדל, נקבע כי הוכח "היסוד הנפשי הנדרש".

4. ביום 14.6.2016, גזר בית משפט השלום את דינם של כלל הנאשמים. בבואו לקבוע את מתחם הענישה ההולם בגין האישום הראשון, עמד בית משפט השלום על הפגיעה בערכים החברתיים, של "שוויון ונשיאה בנטל, אמון הציבור במערכת הכללית וסדרי החברה התקינים"; על חומרתן של עבירות מס, ככלל, והחומרה היתרה אשר "נודעת לעבירות של ניכוי מס תשומות ללא חשבוניות או כל מסמך אחר", בהיותן "עבירות הדורשות יסוד נפשי מוגבר של כוונה מיוחדת להתחמק מתשלום מסים"; על נסיבות ביצוע העבירות, אשר מלמדים על שיטתיות ותכנון מוקדם מצד המבקש ועאדל; ועל מדיניות הענישה הנוהגת, לפיה יש לנקוט "בענישה ממשית ומרתיעה". לאור כל אלו, קבע בית משפט השלום, כי מתחם הענישה הראוי בגין האישום הראשון, שהוא האישום הרלוונטי למבקש, ינוע בן 10 ל-24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בצירוף מאסר מותנה וקנס משמעותי.

לצורך קביעת עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה, התייחס בית משפט השלום לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה. בית משפט השלום ציין, בהקשר זה, כי זוהי הסתבכותו הראשונה של המבקש עם החוק. כמו כן, עמד בית משפט השלום על העובדה כי מאז ביצוע העבירות ועד למועד גזר הדין, תקופה של כשמונה שנים, לא שב המבקש להסתבך בפלילים. לחובת המבקש, זקף בית משפט השלום את העובדה כי חרף הזמן הרב שחלף מעת ביצוע העבירה, המבקש לא פעל להסרת המחדל. בית משפט השלום החליט ליתן משקל "מוגבר" לאינטרס ההרתעה, כיוון שעסקינן בעבירות כלכליות, שהינן "קלות לביצוע וקשות לאיתור". לאחר שאיזן בית משפט השלום בין מכלול השיקולים האמורים, קבע בית המשפט, כי עונשו של המבקש יהיה מצוי בקרבת הרף התחתון של מתחם הענישה.

לאחר זאת, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר, לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש כל עבירה מסוג פשע על חוק מע"מ, במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש כל עבירה מסוג עוון על חוק מע"מ, במשך שנתיים מיום שחרורו ממאסר; וקנס בסך ₪ 60,000 או 4 חודשי מאסר תמורתו.

5. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר נסב הן על הכרעת דינו של בית משפט השלום, והן על גזר הדין. יצוין, כי יתר הנאשמים (עאדל, החברה, וחברת עאדל שיפוצים) הגישו ערעור נפרד, לבית המשפט המחוזי, אשר נדון במאוחד עם ערעורו של המבקש.

בפסק דינו, מיום 13.12.2016, דחה בית המשפט המחוזי את שני הערעורים. בכל הנוגע לערעורו של המבקש, התייחס בית המשפט המחוזי, ראשית לכל, לטענה לפיה שגה בית משפט השלום בקביעתו, כי המבקש שימש כמנהלה הפעיל של החברה. בית המשפט המחוזי קבע, כי חרף ניסיונו של המבקש להציג "מצג שמרחיק אותו מזירת האירועים, ושמנתק אותו מכל פעילות בחברה", הרי שחקירתו הנגדית חשפה מסקנה אחרת, ואף חקירתו של עאדל חיזקה את

המסקנה כי "מעורבותו של עבדאללה [המבקש] בחברה לא הייתה שולית". עוד הדגיש בית המשפט המחוזי, בהקשר זה, כי המסקנות אליהן הגיע בית משפט השלום "התבססו על ממצאי מהימנות ואמינות", אשר, ככלל, ערכאת ערעור לא תתערב בהם, למעט במקרים חריגים.

אשר לטענות המבקש בדבר חומרת גזר הדין, הטעים בית המשפט המחוזי, כי בית משפט השלום "בחן את כל השיקולים הרלוונטיים טרם גזר את דינם של המערערים". בהתייחס למתחם העונש שנקבע על ידי בית משפט השלום, הדגיש בית המשפט המחוזי, את חומרת העבירות בהן הורשע המבקש; את נסיבות ביצועו, לרבות השיטתיות והתכנון המוקדם של המעשים; ואת "מגמת ההחמרה" הנוהגת בפסיקה, ביחס לעבירות מהסוג הנדון. לאור האמור, קבע בית המשפט המחוזי, כי המתחם שנקבע על ידי בית משפט השלום היה ראוי והולם את נסיבות ביצוע העבירה. בית המשפט המחוזי ציין, בהקשר לחומרת העונש, כי שיקול חלוף הזמן לא נעלם מעיניו של בית משפט השלום, והוסיף כי "מחדליהם של המערערים [המבקש ועאדל] גרמו אף הם לסחבת בתיק". לבסוף, קבע בית המשפט המחוזי, כי העונש שהושת על המבקש, "על כל מרכיביו, אינו חורג והנו מאוזן וראוי".

הבקשה לרשות ערעור

6. בבקשת רשות הערעור שלפניי, משיג המבקש הן על הרשעתו בדין, והן על חומרת העונש שנגזר עליו. בכל הנוגע להכרעת הדין, המבקש חוזר על טענתו, לפיה הוא לא שימש כמנהלה הפעיל של החברה. לשיטתו של המבקש, הקשר היחידי שהיה לו בנוגע לניהול החברה, "היה הפקדות ומשיכות מחשבון הבנק של החברה, וגם זאת ע"פ דרישת המשיב 4 [עאדל]". המבקש הפנה, בהקשר זה, לעדויותיהם של עדי התביעה השונים שהעידו בפני בית משפט השלום, ולחקירותיהם הנגדיות, מהן עולה, לגישתו, כי עאדל הוא מי ששימש בפועל, כמנהלה הפעיל היחידי של החברה. עוד נטען בבקשת רשות הערעור, כי היסוד הנפשי "המחמיר", הדרוש לצורך הרשעה בעבירות אשר יוחסו למבקש, לא הוכח כדבעי. על פי הנטען, בית המשפט המחוזי דן, במסגרת פסק דינו, בסוגיית היסוד הנפשי, בהתייחס לעאדל בלבד. עוד נטען, כי למבקש לא הייתה "הציפייה ו/או הידיעה שהמשיב 4 [עאדל], מנהל הפעיל של החברה, מנסה איכשהו להעלים תשלומים על פי פקודת המע"מ, ודבר זה לא עלה בידי המשיבה להוכיח מעל לכל, ספק סביר". לאור אלו, טען המבקש, כי שגה בית המשפט המחוזי, עת דחה את ערעורו ולא זיכה אותו מהעבירות בהן הורשע.

7. המבקש משיג גם על חומרת העונש שהושת עליו, אשר לטענתו, אינו מעניק משקל מספיק לשיקולים הבאים לקולה: היעדר הרשעות קודמות של המבקש; חלוף זמן רב ממועד ביצוע העבירות ועד למועד פסק הדין; העובדה כי המבקש לא ביצע כל עבירה בתקופה זו; והשיהוי הרב, לפי הנטען, בין מועד פתיחת החקירה, באפריל 2008, למועד הגשת כתב האישום, ביוני 2010. עוד טוען המבקש, כי שגו הערכאות הקודמות, עת התייחסו למעשים כריבוי עבירות, ולא כאירוע אחד. לבסוף נטען, כי ניתן למצוא בפסיקה, "שורה של גזרי דין בעבירות דומות ואף חמורות פי כמה, בהם רמת הענישה סוטה באופן מהותי לקולא", מענישתו של המבקש.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור ובנימוקיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. הלכה היא, כי רשות ערעור בפני בית משפט זה, שמורה אך למקרים חריגים, המעוררים שאלה משפטית נכבדה או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה; או למקרים בהם מתעורר חשש מפני אי-צדק ממשי או עיוות דין,

עמוד 4

שנגרם למבקש (רע"פ 9632/16 מקוריה נ' מדינת ישראל (15.12.2016) (להלן: עניין מקוריה); רע"פ 117/16 מעווד נ' מדינת ישראל (11.1.2016); רע"פ 4150/15 בר כוכבא נ' מדינת ישראל (18.6.2015)). הבקשה שלפניי נסובה, כל כולה, על עניינו הפרטי של המבקש, הא ותו לא, ואין עולה ממנה חשש, כי נגרם למבקש אי-צדק או עיוות דין. מטעם זה בלבד, דין הבקשה להידחות.

9. למעלה מן הדרוש, אתיחס לטענותיו של המבקש גם לגופו של עניין. בכל הנוגע להכרעת הדין שניתנה בעניינו, טענותיו של המבקש משיגות, הלכה למעשה, על ממצאי מהימנות וקביעותיו העובדתיות של בית משפט השלום. זאת, שעה שידוע כי התערבות ערכאת ערעור בממצאים מעין אלו, אשר נקבעו על ידי הערכאה הדיונית, תיעשה אך במקרים חריגים ומצומצמים, לא כל שכן עת עסקינן בערכאת ערעור ב"גלגול שלישי" (עניין מקוריה; רע"פ 7665/16 א. סביח למסחר כללי בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד התמ"ת (14.11.2016); רע"פ 4404/16 ברקוביץ נ' מדינת ישראל (8.6.2016)). במקרה דנן, הערכאות הקודמות היו תמימות דעים, לאחר שבחנו את התשתית הראייתית שהוצגה בפניהן, כי המבקש היה מנהל פעיל בחברה, ובקביעה עובדתית זו, לא מצאתי טעם מבורר להתערב.

בנוסף, אינני סבור כי יש תימוכין לטענת המבקש, לפיה לא הוכח היסוד הנפשי המיוחד, הנחוץ לצורך הרשעתו בעבירות בהן הוא הואשם. בהכרעת דינו, עמד בית משפט השלום על ההלכה הנוהגת, לעניין יישומו של סעיף 117(ב) לחוק מע"מ, לפיה ניתן לבסס את רכיב המטרה להתחמק ממס, על ראיות נסיבתיות, תוך התחקות אחר מעשיו החיצוניים של הנישום (נמדר, בעמ' 919; עניין גלם, פסקה 97). לאחר שבית משפט השלום עמד, בפרוטרוט, על העדויות השונות ועל מכלול הראיות אשר הונחו בפניו, קבע בית המשפט כי התשתית הראייתית, "אינה משאירה מקום לספק בדבר מודעותם [של המבקש ועאדל] להתנהלותם הבעייתית (בלשון המעטה), ובדבר המטרה שעמדה מאחורי התנהלות זו". בפסק דינו, אימץ בית המשפט המחוזי קביעה זו של הערכאה הדיונית, והוסיף, כי "התביעה השכילה להוכיח, מעל לכל ספק סביר, את אשמת המערערים". יצוין, כי בית המשפט המחוזי הטעים בפסק דינו, כי "ההגנה לא הציגה ראיות ממשיות באשר לאף אחת מטענותיה". לאחר שנתתי דעתי לטענותיו של המבקש במסגרת הבקשה שלפניי, נחה דעתי, כי לא עלה בידי המבקש להצביע על משגה כלשהו שנפל בהחלטותיהן של הערכאות הקודמות.

10. אשר לטענותיו של המבקש בעניין גזר הדין, מן הראוי להזכיר את שנפסק פעמים רבות, כי בקשת רשות ערעור הנסבה על חומרת העונש לא תתקבל, ככלל, אלא אם מדובר במקרים בהם ניכרת סטייה קיצונית מרף הענישה המקובל בעבירות דומות (רע"פ 8280/16 אליהו נ' מדינת ישראל (8.11.2016); רע"פ 6087/16 אבו דיאב נ' מדינת ישראל (11.8.2016); רע"פ 3385/13 דימיטשטיין נ' מדינת ישראל (29.5.2013)), מה שאין כן בענייננו. הנני תמים דעים עם בית המשפט המחוזי, כי אין מקום להתערבות בגזר דינו המנומק והמפורט של בית משפט השלום, במסגרתו ניתן משקל ראוי לכלל השיקולים הצריכים לעניין, הן בנוגע לקביעת מתחם הענישה, והן בהצבת העונש בתוך המתחם, ובסופו של יום נראה כי עונשו של המבקש הינו עונש ראוי ומאוזן.

11. אשר על כן, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת. בהתאם לאמור בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, מיום 13.12.2016, המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 5.2.2017 עד השעה 10:00, בימ"ר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, כ' בטבת התשע"ז (18.1.2017).

שופט

עמוד 5
